

J E L E N K Ö R.

89. szám

Pest, szerda. November 7dikén.

1832.

Foglalat: Magyarország (Tornán közgyűlés. Fényi Mocsonyi János ajánlata a magyar Tudós-társaság tőkéhez. Kam. tudósítások). Anglia (a Herald békés, a Globe háborus tudósításaik. Diplomatai közlekedések oct. 22ikén. Portugáliából hírek). Franciaország (kezdő oktatás. Juliusi sebhedtek. Mexico. Carlisták és republicanusok. Oct. 24iki hírek. A legújabb hírek békére hajlanak). Belgium. Hollandia. Spanyolország. Portugália (Don Miguel Oporto alá indul). Németország. China. Egey. Legújabb. Gabonaár.

MAGYARORSZÁG.

Ns Torna megyének oct. 29dikén tartott közgyűlésében vett bucsut Ragályi Ábrahám kir. tanácsnok 's a megyének eddig volt első alispánja, most pedig ns Ugocsának főispáni helytartója a tek. megyei Karoktól. Szívreható beszéde mélyen érezteté az összegyűlt Rendeikkel csaknem pótolhatlan veszteségeket, azt t. i., hogy abban, kit hazánk atyja főbb érdem-polezra méltóztatott emelni, igazságos és részrehajlatlan bírójok, azon tul pedig nyájás barátjok távozik el. E' fájdalmas érzelmöket először a megye főjegyzője Knezsik József, azután másod alispánja Martinidesz László urak nyilatkoztaták ki ékes és szíves beszédikben. — A' Karok, 's azadózó nép. meilynek atyja vala, ezer áldási követik őt rendeltetési helyére! — Gyűlés után a' Rendei pompásan megvendégeltettek; a' megyében tanyázó ns katonaságot pedig, mint szinté a' minden helységből, minden behívás nélkül bucsúzni megjelent előljarókat illő ebéd vigasztalá.

Tek. Fényi Mocsonyi János ur, tek. Torontal megyének, hírlapunk 31ik számában jelentett 2,761 v. frtnyi alapítványához, a' m. tud. Akadémia tőpénzei nevelésére, 250 v. ftot vala hazafi ajánlani, mint hivatalosan tudósítottunk.

(kir. kam. tudósítás).

A' nagymélt. m. kir. udv. kamara, számvevői hivatalánál, Groberty János lajstromzóvá, egyszersmind expeditorrá történt kineveztetése által megürült számvevői tisztségre Gáspárdy János eddigi ingrossistát, jó tulajdonságit 's maga szorgalmas alkalmazását tekintve, nevezte ki. — Továbbá Revistye alföldi bánya kam. urodalomban megürült számtartói hivatalra Szaitl Antal eddigi is-

pánt a' lipsei kir. bánya kam. urodalomban emelte.

Seper Károly kir. harminczados f. eszt. sept. 28ikán megholt.

Megürülvén az alföldi bánya-kerületben a' siglisbergi és gyöki kam. gazdatiszti hivatal, az érte folyamodók kérelmökét az alföldi kir. bánya-grófi hivatalhoz nyújthatják be.

A' dunántuli főtiszteletű egyházi megye végzéséből, a' pápai ref. collegiumban taníttatni rendelt honi törvények 's politikai tudományok új tanító-székébe nov. 3ikán igtattott T. Stettner György ur főtiszt. Tóth Ferencz superintendens ur által számos fényes gyülekezetben. Minthogy ezen tudományok előadói nyelve még most diák, a' tisztelt tanító ur még most ezen nyelven tartotta igtatási értekezését. „De finibus civitatis.”

Ns Veszprém vmegye 12ikén tartandja követválasztó gyűlését.

A N G L I A.

A' Herald szerint a' conferentia azt tudatta volna a' hollandi királlyal, hogy ha Antwerp álguyztatása által e' város hamuvá fog tétetni, azt ő (a' hollandi király) saját költségein építendi fel, 's ezen kívül megfizeti egy krajczárig azon költséget, mellybe az angol és francia expeditio a' Scheldéxre indulása napjától kezdve kerül, melly költség a' németalföldi volt közös adósság Belgiumot illető részéből fog lerovatni. —

A' conferentiának oct. 19iki ülésében némi békülő ajánlatok adattak be Hollandia részéről, — mond a Herald — mellyek által az egyesült (angol és francia) hajósereg kiindulása visszatartóztatnék. Mi nem tudjuk ugyan az egyes pontokat; de annyi bizonyosnak látszik, hogy minél inkább közeledik a' számadás napja, annál inkább nehezdednek Hollandia bal sejtései, 's reménye fogy elő-

dei dicsőségének fentarthatására. Holland királyának most 40,000 emberrel kell hadát szaporítani 's kincstárát 40 millióval tölteni, hogy az olly igen kétséges harczpróbát kiállhassa. — A' franczia seregek Belgium határán állanak, a' poroszok Elberfeldnél; 's a' Rajna-melléken álló porosz sereg parancsolatot vett, hogy Venloot 's több más helyet azonnal foglaljon el, később a' Hollandiak kezébe adandó, mihelyt ezek, a' Hollandiak, üzelve a' Francziáktól, Antwerphól kitakarodnak. — Ez a' hir, mellyet oct. 5ikén vitt egy kurir Berlinből Haagába, a' haagai udvartigen elkedvetlenítette. Ellenben Francziaország és Anglia köszönettel tartozik Talleyrandnak ezen politikai remekért, melly Poroszország hozzá járulását a' két hatalmasság szándékaihoz megszerzé, megengedvén neki, hogy mihelyest az antwerpi fellegvár ált lesz adva, nem csak Venloot, hanem akármelly más helyet is a' hollandi birtokon elfoglalhasson annak kezéséül, hogy Antwerp átadása után Belgiumból a' Francziák is azonnal visszavonulnak. — L. Hollandiát is.

A' Globe azonban még folyvást háborus. Ötvenezer Franczia áll, úgy mond oct. 22ikén, marsal Gerard vezérlése alatt a' határszelen, hogy Belgiumba rögtön benyomuljon; (csak hogy marsal Gérard oct. 23ikán meg Párisban volt —), 's nincs semmi kétség, hogy az egyesült angol és franczia flotta sir P. Malcolm fő vezérsége alatt a' hollandi partokat elzárandja. A' Hampshire-Telegraph úgy látzik elfeledte, hogy a' mult (franczia) háboruban a' hollandi kikötők egész télen által blockirozva voltak. — Csak egy ellenállhatlan erő bírhatja Hollandia királyát és kereskedőit igazságosabb 's illendőbb alkura. A' legtermészetesb politika tehát az: egy hatalmas demonstratio által mutatni meg 's minél szembetűnőbbben a' hollandi nyakasság haszontalanságát, 's azt annál is inkább, minthogy minden meg fog történni, hogy egy illy fontos és kényes beelegyedés a' legalkalmasabb módon eszék meg. —

A' diplomatiái alkudozások Londonban octob. 22kén szokatlan elevenséggel folytak. Délelőtt hg Talleyrand, báró Wessenberg és

gróf Matuszewicz több ízben értekeztek a' porosz ministerrel. Délután ugyanez hosszasan értekezett lord Grey-el, kivel 's lord Palmerstonnal ugyanaz nap még a' belga követ (van de Weyer) 's hg. Talleyrand is gyakrabban szólalkozott. — A' Standard oct. 23kán már nem hitte, hogy az ellenségeskedés Hollandia iránt a' jövő tavasz előtt elkezdődjék. —

Ugyancsak a' Globe smyrnai, sept. 4ikén költ levelek után azt hirdeti, hogy Ibrahim basa már egész Koniah-ig nyomult elő, 's őt a' Törökök minden helytt mint prophetát 's szabadítót fogadják. —

Lord Goderich egy körlevelben hirül adá, hogy a' kormányzéknek nem szándéka a' gyarmatheli rabszolgák ügyében hozott cabineti végzéseket erőszakkal is sürgetni. Mire kétségkívül a' nyugotindiai gyarmatokon (legujabban, mint tudjuk, Móríc szigetén) általában mutatkozott ellenszegülés adott okot.

Angol ujságok azon hirt közlék Portugáliából oct. 19ikén, hogy a' Miguelisták oct. 1sőjén, mások szerint oct. 10ikén Oporto elől elvonultak, legelőbb is Pennafielbe, a' várostól mintegy 5 leguára, honnan azután téli szállásaikra készülének. — Ellenben lisaboni, oct. 8dikán költ levelek szerint dom Miguel más napra az északi seregekhez (Oporto alá) ntra készült, 's fő tiszti kara (Generalstab) oct. 6ikán Coimbraba már el is ment. A' miguelisták vesztesége sept. 29ikén, ugyane' levelek szerint, 60 tisztre 's mintegy 1,000 közlegényre megy. Angliából folyvást megy segedelem Oportoba; így Plymouthból oct. 13dikán 100, 16ikán 120 önkénytes evezett ki; 20ikán pedig — a' Globe szerint — Royal George gőzhajó 30 tiszte 's 300 legényt vitt ugyancsak Oportoba, egy nemes ur (gentleman) vezérlése alatt, ki e' csapatot önköltségein szerkezteté, hogy dona Maria constitutionalis ügyét támogassa. — Mondák, hogy general gróf Saldanha (portugáli volt constitut. hadminister) Londonba jött 's csak parancsot várt, hogy Stubbs és Cabreira generálokkal együtt egyenest Oportonak evezzen.

FRANCZIAORSZÁG.

A' Moniteur egy királyi rendelést közöl, melly szerint az oktatásminister előadására 1) az elementaris oktatásnak egy közönséges kézi könyve fog időszakazonként 's a' cabineti tanács felvigyázása alatt megjelenni, mellynek kiadása 2) különösen az oktatásügy egyik főinspectorára bízatik. — Ugyancsak a' Moniteur (oct. 20iki számában) jelenti azt is, hogy a' csend Nantesben helyre állott. —

Gróf d'Argout beadá a' napokban azon költségekről szóló tudósítását, mellyeket a' status a' juliusi napokban (1830) efesettek özvegyeinek, vagy sebhedteknek rendelt; kitetszik abból, hogy akkor 588 Francia hüllött el; kik közül 92 a' szerte repkedő golyóbisok által véletlenül üttetett agyon, azaz a' nélkül hogy a' harczban kész akarva részt vett volna.

A' Journal du Commerce tudósít, hogy a' kereskedési egyezés Franciaország és Mexico között, melly még Sebastiani ur alatt vétetett alkuba, most Broglie ur által végképen megkötött. Mexicói ezredes Beneski oct. 19ikén Bordeauxba elindult, hogy innen Mexicoba evezzen ált 's az egyezést kormányának megvigye. De hol lesz ez a' kormány, mig ő megérkezik? kérdi a' nevezett journal. Veracruzból aug. 14ikén indult levelek megegyezőleg hirtelik, hogy Santanna ügye mindenütt győz, 's vicepraesidens Bustamente, kinek nevében az alkudozások Parisban folytak, kénytelen lón a' fővárost elhagyni. Santanna hívei mind inkább közeledtek a' fővároshoz, 's a' general Bello-Indio hadi brigget küldötte Newyorkba, melly innen Pedrazat, a' Bustamente pártja által előzött előbbi praesident, vissza hozza. —

Ugyanazon kormány, — így ír egy lyoni levél, — melly Lepage és Cuny republicanus lázadóknak (juniushan) megkegyelmezéreket felakasztatta. Ez az egyenletlenség nyilvános és szinte kiáltó tanuja azon engedékenységnak, mellyet a' kormány az olly hatalmas befolyásu oppositio iránt mutatni jónak talált; 's szinte megfoghatatlan, hogy ez

az oppositio, melly Lepage és Cuny kegyelmenyerését, mint bizonyost várá, most Secundi és Caro kivégeztetését természetesnek 's egészen rend- 's törvényszeresnek találja. Szép és dicséretes a' kormány kegyelme a' juniushan felkölt enthusiasták iránt, 's szép és dicséretes mind az, a' mi a' halálbüntetés eltörléséről a' politikai vétségeknél mondva volt, de ugyan miért nem alkalmaztatnak ezek mind a' két esetben? mi különbség lehet a' törvény előtt azok közt, kik a' republica, 's azok közt, kik V. Henrik nevében kelnek fel? — A' fanaticus chouan, ki egy bokor vagy fa mögé rejtezik 's innen lövi le a' tettkép uralkodó király katonáját, mivel lehet rosszabb az enthusiasta republicanusnál, ki ugyan azt egy ajtó, kapu, szegletkő megől vagy ablakokból cselekszi? Nem lehet az egyikre nézve szelidítő okot találni, melly a' másiknak szinte ne kedvezzen; csak a' pártszellem 's a' mindenkor részrehajló szenvedély találhat különbséget a' két eset között, legyen az bár az igazság 's józan gondolkodás sérelmével. Halljuk például a' Tribune e' tárgybeli igen rendes okoskodását: Vanak, ugy mond, esetek, midőn Franciaország jelen állapotjában a' halálbüntetést, minden kegyetlensége mellett is, alkalmazni kell, t. i. olly vétkeknél, mellyek az országot veszélybe döntik 's a' legborzasztóbb következtetéseket vonják magok után. — Így van ez a' Bourbonoknál, (csak a' Bourbonoknál?) kik ezt az országot sajátjoknak tekintik 's botor nagyralátásokban folyvást uralkodni akarnak egy nemzetben, melly őket több ízben csufosan üzte el, 's kik e' végre nem irtóznak a' háboru máglyáit gyujtani meg 's idegen nemzeteket hívni segédökre, hogy Franciaországot a' legborzasztóbb veréngzésbe borítsák. Mi ezeket a' Bourbonokat nem áldozatoknak többé, hanem szerete dulakodó hóhéroknek tekintjük, 's azokat, kik őket szándékaikban segítik, méltalanoknak tartjuk minden irgalomra. Nem, soha nem fogjuk mi ezen ostoba és szivtelen chouanokat menteni, kik a' nemesség és papság bujtogatására a' legrettentőbb mérszárlásokat követik el hazafiakon; sem irgalmat nem!

kérünk soha e' buschmannoknak, kik a' szerencsétlen, és eselt nem gyanító katonát hideg vérrel ölik el 's a' t. —

A' Journal du Commerce oct. 24ikén azon különös hirt hozza, hogy marsal Gérard helyett maga Soult fogná az északi sereg fővezérségét áltvenni. — Már ez, ugymond, egy doctrinair ministeriumtól igen is sok volna, 's azért valóban azt is rebesgetik, hogy a' ministerium még a' kamarai ülések előtt meg fogna változni. — (Quousque tandem! —) 'S egy levél az allg. Zeit.ban így ír Parisból ugyancsak oct. 24ikéről: A' kamatok (Renten) becse egy egész franc-kal szállott alább. Rebesgetik, hogy egy kurir azon hirt hozta volna ma, hogy a' Francziák Belgiumba bementek. De a' porosz kormány ebbe nem egyezett meg, 's Ausztria hasonló értelmű jegyzéket ada a' Tuileriák cabinetének ált. Mind ezt a' börsén beszéltek. A' mit én bizonytal merek állítani az, hogy lord Granville, az angol követ, tekintetes személyek előtt azt mondotta, hogy a' belga kérdésnél 's minden, abból támadható egybekocczanásnál Anglia Franciaországgal egy nyomot tart. — Ez a' nyilatkozás, ha valóságban alapul, annál nevezeteseb, minthogy még eddig az angol király Antwerp és a' hollandi kikötők elzárásához megegyezését forma szerint nem adta. Annyi igaz, hogy lord Granville-nak ezen híresztelt nyilatkozása nélkül az árfolyam még mélyebbre esett volna. — Később: Végképen elhatározottnak mondják, hogy a' franczia sereg Belgiumba be fog menni. — Más részről azt is hirtelik, hogy a' porosz követ ezen esetben ut-levelét fogja kérni. — Ugyan ó a' három hatalmasság nevében jegyzéket ada be az expeditio ellen, de ezzel a' franczia ministerium semmikép sem akart felhagyni, félvén hogy különben még ma megbukik. T. i. ma a' ministeriumváltozást erősen rebesgették. Akár mint üssön ki a' dolog, én úgy hiszem, hogy ha Lajos Filepnek a' közháboru 's a' doctrinairek között kell majd választani, ó bármi nehezen essék, inkább ezeket fogja feláldozni. —

Végre october 25 és 27kén ismét békére hajlottak a' hírek. Név szerint a' Temps

octob. 26kán így kezdi tudósításait: A' franczia seregnek 27kén kell vala Belgiumba lépni. A' szállások megkészítettek, az élelem meg vala rendelve, az álgjuk megindítására parancsolat ment. Mind ezen végső készülékekkel már felhagytak. — A' háboru mind inkább távolodik, a' hitel újra erősödik. Az árfolyam e' békés hírekre ma másfél franc-kal emelkedett. — (Frankfurtba octob. 26kán éjjel egy sebesposta azon hirt hozta, hogy a' hollandi király hivatalosan tudtára adá a' generalstatusoknak, hogy a' conferentiától jött legujabb közlemények a' béke fenmaradását reményljetik. —)

A' Moniteur egyik vidéki ujságból azon hirt veszi fel, hogy don Carlos spanyol infant (a' király testvére) nejével és három fiával együtt rövid időn hajóra ül 's a' telet Romában (Madridtól elég messze —) szándéka tölteni. —

BELGIUM.

Antwerpból írják oct. 19ikén, hogy oda előbbi nap tetemes mennyiségű puszkapor szállított, a' fellegrárba pedig szinte sok élelem. — Ugyanott oct. 18ikán kemény puszkázást hallottak nyugot felől, de annak okát 's körülményeit más nap még nem tudták. —

A' Moniteur Belge egy királyi ordonnancot közöl oct. 20ikáról, mely szerint a' király Raikem, de Theux és Coghén urak lemondásaikat elfogadva, az első helyett justitzministerré Lebeau József, a' második helyett belső-ministerré Rogier Károly urat nevezi ki, a' finantzministerium (Coghén után) most még üresen hagyatván. E' rendeletet a' királyon kívül general Goblet, mint ideiglen külső-minister, írta alá. — A' brüsseli ujságok szintolly kevésé vannak e' ministeriummal megelégedve, mint a' francziák a' magokéval. A' mi cabinetünk, mondják, csupa majmolása a' franczia cabinetnek; Goblet az, a' mi Broglie; Rogier az, a' mi Guizot, és Lebeau az, a' mi Thiers. — Kevésbe mult, hogy ezen kinevezések is el nem maradtak; ugyan is a' lüttichi cath. püspök, van Bommel, oct. 18ikán a' királynál levén ebédén, 's a' királyné szavát a' maga részére

megnyervén, Raikem és de Theux irak megtartatását nem kevés foganattal sürgette. — Mert a' mi királynénk, mint a' Brüsseliiek írják, nem örömet veszti az időt, 's az az igen is polgári szokása van, hogy dolgozó asztalkáját mingyárt ebéd után a' salon-ba viteti 's királyi urával itt a' Scheldérol, miniszterinkről 's más belső ügyekről udvari dámaival együtt olly könnyen és ügyesen beszél, hogy mellette még csak egy hurkot (Masche) sem ejt le. Illyenkor végzi a' király a' legterhesebb ügyeket, a' régi daliák szellemekint illetlennek tartván, az asszonyoknak bármint is megtagadni. —

A' Courrier Belge és több porosz újság is felvevé a' következő cikkelyt, mellynek tartalma az imént Anglia alatt közölt békés hírekkel roszul egyez meg: A' porosz követ Párisban kinyilatkoztatá a' mult esőtörtökön (oct. 11ikén) a' francia cabinetnek, hogy Poroszország a' francia seregeknek bármilly átlépését a' belga határon háborúzenetnek fogja tekinteni. — Broglie hg, midőn ezt olvasá, így kiálta fel: Poroszország tehát azt akarja, hogy 50,000 helyett 120,000 embert küldjünk! —

A' Belgák Luxemburgban egy luxemburgi kormányzéki tisztet (hollandi részről), neve Peseatore, Grevenmacher nevű faluban 's így a' belga Moniteur szerint a' luxemburgi vár védkörnyékén kívül, elfogtak 's Arlonba kísérték. A' ministerium újabb tudósítatást kívánván e' történet körülményeiről, egyszersmind meghagyta, hogy a' fogoly semmi esetre se adassék birói kézbe, hanem Thorn ur kibocsáttatásáig mint kezes tartassék fogva; a' kölcsönös kiváltás eszközése general Tabor-ra bizatván. — A' luxemburgi (városi) újságok ezen foglyoskodtatás ellen hevesen kelnek ki.

HOLLANDIA.

Azon tudósításban, mellyet a' hollandi külső-minister a' Belgiumot illető alkudozások újabb meneteléről a' generalstatusoknak oct. 18ikán tett, ezek jönnek elő: Az angol külső-minister (lord Palmerston) azon egyezésajánlatban (l. Jelenkor 85), mellyet meghatalmazottainknak sept. 6ikán ada ált, egé-

szen új alapokat vett fel, 's a' Scheldén és más németalföldi vizeken hajózhatás iránt olly határozatokat tett, mellyek Hollandia függetlenségével 's legfőbb érdekeivel egyáltalán megférhetetlenek. Minél fogvást részünkről mind itt Haagában általam, min Londonban követünk által azon nyilatkozatétetett, hogy azon ajánlatokat elfogadnunk lehetetlen. — Egyszersmind pedig a' mi részünkről szükségesnek találtatott, egy rövid rajzolatot adni be a' conferentiához a' dolgok 's alkudozások mostani állásáról olly kívána kifejezésével, hogy az abban kijelelt lábor mihelyt lehet, köttetnék egy alku, de egyszersmind azt is kijelentvén, hogy a' Belgák újabb kívánataira a' hollandi nép, önlétének fentartása tekintetéből, nem ereszkedhetik. Ez a' hollandi követnek sept. 20ikán beadott jegyzékében történt. — Annak vétele után a' conferentia új kérdéseket intézett a' hollandi meghatalmazotthoz september 25ikén, mellyre ez más nap mingyárt beadta feleletét. — Kevéssel azután a' kormány több oldalról megkapta a' 69ik és a' 70ik protocollumok másait, mellyeknek egyike sept. 30ikán, másika oct. 1sőjén költ. 'S minthogy ezekben a' haagai cabinet politikája nem kedvezőleg itéltetett meg 's némelly történetek nem épen pontosan valának előadva: ennél fogvást meghatalmazottunk felszólittatott, hogy a' dolgot egy jegyzék által világosítsa fel; — melly jegyzékhez még némi észrevételek is kapcsolattak a' sept. 6iki egyezés-ajánlat felett. (Az újságok még eddig e' jegyzéket nem közlötték). — Ezen oklevelek jelelik ki, úgy mond továbbá a' minister, azon pontot, mellyen most (oct. 18ikán) Hollandia a' Belgium elszakadását illető feltételekre nézve áll; 's azoknak semmi bővebb fejtegetésre nincs szükségök. Csak azt lehet tehát még mondanom, hogy ide a' mult hét en újabb nyilatkozások érkeztek, melly a' jelen pillanatban tanakodás alatt fekszenek. — —

Az amsterdami Handelsblad, mellynek következő cikkelyét a' bécsi Beobachter is felvette, így ír oct. 21ikén: Biztos kutfő után mondhatjuk, hogy a' conferentiá-

tól Haagába érkezett újabb ajánlatok a' palmerstoni ajánlott egyezésnek módosításiból állanak, 's hogy a' Scheldén hajózhatást illető fő kérdésre nézve részünkről is tette k újabb ajánlatok. — E' szerint okunk van azt hinni, hogy az ügy békésen fog elintéztetni, minek hírére ma már börsénk is valamennyire javult. — Másnap, u. m. oct. 22ikén újabb tudósítások után megerősíti a' Handelsblad előbbi híreit, hozzátevéen, hogy ez nap Amsterdamban a' statuspapirosok növekedett áron 's elevenen keltek. —

SPANYOL ORSZÁG.

Egy levél (az Allg. Zeitungban) Madridból oct. 15ikéről eképen ír: A' királyné első rendeletei mindenütt a' Ieghálásabb örömmel fogadtattak. Spanyolország egy boldogabb jövődönnek megy ellenébe; alig hisszük mi magunk, a' mik szemeink előtt történnek. Mindannyi változás az ország legfőbb hivatalaiban a' mérséklet és békítés szellemében történt, ebben különösen a' tartományi új kormányzók kinevezései, mellyekkel az udvari ujság e' napokban tömve volt. A' gyűlött gróf Espanna helyett Catalonia fő kapitányává hg Anglona tétetett. — Egyik decretuma által a' királyné belső-ministeriumot alkat, (az eddigi igazság- és kegyelem ministeriumán kívül), mellyhez az ország fő politiahivatala is kapcsolatik. — A' közös amnestiát hirdető decretum, melly csak igen kevés kivételt foglaland magában, már készen van 's ki fog hirdettetni, mihelyt az új kormányzók tartományaikban széket foglaltak. Ugyan ekkor még más, nem kevesbé meglepő rendszabások is fognak hozatni. Ha a' király folyvást gyógyul, az udvar holnapután Madridba jó. —

Portugáliából több kurir érkezett, de az udvari ujság az ottani történetekről mélyen hallgat.

PORTUGÁLIA.

A' lissaboni udvari ujság isközli már a' caxiasi fő hadiszálláson oct. 7dikén költ napi parancsot, mellyben a' király elutazása az éjszaki sereghez jelentetik 's a' fő tisztikarral teendő ezentuli levelezés további parancsig Coimbrába utasittatik. Továbbá

megdicsértetnek a' királyi seregek, névszerint mind azok, mellyek Oporto alatt a' lázadókkal vivtanak, mind a' lissaboni őrizet, 's ebben ismét különösen a' politia-gárda, melly az őrizet egyéb katonáival együtt felszólittatik a' rendnek és csendnek Lissabonban a' király távolléte alatt folyvást fentartására. — E' napi parancsból nem vehetni ki, maga akarja e don Miguel a' sereg fővezérségét Oporto előtt ált venni, mert abban a' király elutazta legközelebbi céljának csak az mondatik, hogy Ő Felseége a' rebellisek ellen munkálkodott seregeket akarja megtekinteni. —

A' két hajósereg állásáról Vigonál és Vigo előtt következő közelebbi tudósítást ad egy vigoi level oct. 8ikáról: A' galicziai (spanyol) fő kapitány, Eguia, ma reggel érkezett ide Vigoba. Don Miguel hajóseregének, melly ide sept. 30ikán érkezett, már tegnap kitelt veszteglés ideje 's így a' hajók ma már vegyest állottak a' kikötőben. Contreadmiral don Felix Pereira Campos, a' fővezér, 's több tiszt a' szárazra jöttek; amaz huzomosan szólott Eguia-val. Azonban a' flottát folyvást zárva tartotta dom Pedro hajóserege, mellyhez oct. 7ikén ufolag két hajó érkezett, egyike ezelőtt angol fregát. Jöttöket ismételt öröm-és üdvözlő lövések jelenték. Eguia ur megüzéné adm. Sartoriusnak, hogy a' kikötő elől távoznak el, de ez vonakodott, mert neki ugymond víz kell és elelem. Eguia visszaüzent, hogy Carujo-nál is vehet fel fris vizet, hova a' kormányzó előre egy katonacsapatot küldött. Sartorius engedett, 's ma innen több csolnak evezett ökrökkel 's élelemmel a' közel Carujoba. Azalatt a' vigoi erőség minden batteriája 's mozsaraihoz bombákat vitetett a' kormányzó, attól tartván, hogy Sartorius nem tekintvén a' spanyol lobogót és földet, a' flottát ben a' kikötőben megtámadja. Valóban egész bizonyossággal várhatni, hogy admiral Sartorius, mihelyest jó alkalom adja magát elő, azt meg is teszi. —

Oportoból oct. 6ikáról van egy levél egy angol tiszttól (közli a' Courier), melly még nem említi hogy a' Miguelisták Oporto elől elvonultak volna. Csak annyit mond,

hogy a'
rák Opo
mes er
kapnak.
a' leveli
parancs
re egy
ria bizv
volna a
egy mo
fővezér
's Fran
végéig
együtt

M
dötség
vozni;
szánt
rály 's
e' foly
S
takaro
ismét
A
bizott
dik n
célra
után
forint
szerin
ni, é

tábor
te g
lyo
pe,
phét
mány
szeri
lans
statu
Hlin

hajó
lapo
ked

hogy a' miguelisták, ugy látszott, nem akarák Oportot ujjal megátadni, mig tetemes erősödést 's néhány nehéz álgyut nem kapnak. — Don Pedro seregében gáncsolja a' leveliró, hogy a' hadi mozdulatokban 's parancsokban nincs egység; minden tisztt, ki-re egy csapat, egy redoute vagy egy batterie bizva van, ugy viseli magát, mintha ő volna a' fő, a' general en chef; — azért, ugy mond, legnagyobb szükségünk egy okos fővezér. Ugy hitték, hogy az Angliából 's Franciaországból jövő segítségből october végéig mintegy 2,000 ember 's 400 ló lesz együtt Oportóban. —

NÉMETORSZÁG.

Müncheni tudósítások után a' görög küldöttség onnan nov. első napjaiban fogott eltávozni; nov. 15ikén kellett az azon országba szánt bajor katonaságnak elindulni; Otto király 's vele a' regensség elutazta pedig ugyan e' folyó hónap 25ikére vala határozva.

St. Wendelből végre (oct. 23ikán), kitakarodtak a' poroszok, 's a' város órhelyeit ismét lichtensteini katonák foglalák el.

A' G uttenberg emléket czélba vett bizottság Mainzban oct. 20ikán közlé második nyilvános tudósítását. E' szerint az e' czélra eddig lefizetett vagy biztos nyilatkozás után lefizetendő pénzmennyiség 6,360 ezüst forint. Thorwaldsen, kinek művészi ideája szerint fog e' világtörténeti emlék felállíttatni, ércz szobrot (képoszlopot) javasol.

ÉJ SZAKAMERIKA.

Newyorki ujságlapok szerint a' detroit-i tábori titoknok, Caszur, azon tudósítást vette general Scott-tól, hogy a' fekete söllyom (a' felkölt Indusok vezére) 's Na-o-Pope, ugyanazon Indusok egyik nagy nevű próphétájok, elfogattak 's Rock-Islandban kormányzó Taylor ezredesnek adattak által. E' szerint végek szakad talán már azon nyugtalanságoknak, mellyekkel az északamerikai státusok délnyugoti tartományit e' vérengző Hindu-fajok olly soká háborgaták.

Éjszakamerika egyesült státusi tengeri hajósai számát 92,000re teszik az angol hírlapok, nevezetesen: 50,000re a' külső kereskedéssel foglalatokodókat, 30,000re a' part

mellékiekét, 5000re a' halászkókat, 1000re a' gőzhajósokét, 's 6000re a' flotta mellett szolgálókat.

C H I N A.

A' minap említett lázadásról Chinában, a' Canton-Register folyó évi aprilis 7kéről képen ír: A' határszéli hegylakosok kétségtelen jeleit adák a' közöttök készülő támadásnak. Mi azt balgatagnak 's szerfelett vakmerőnek tartjuk, azonban ki láthatja el előre, mik lesznek következései! — Az új király, ki Lyen-Chew bérceiről az uralkodó Taou-Kwang ellen indul, mint mondják, még csak 18 esztendő. Igaz neve Li-tih-ming, 's így ő a' mi derék kormányzónknak névrokona (druszája). Li király már néhány decretumot is bocsáta közre, mellyek nem Taou-Kwang 12ik, hanem saját uralkodásának első esztendejében keltek. Királyi neve Kin-lung, vagy is: az arany sárkány. Lobogójin a' következő szavak látszanak: Tung tien ching ming, Kin-lung yuen neen. Azaz: Az arany sárkány az égnek (istennek) parancsolatját vette. Iső év. E' szerint ő azt akarja elhíttetni, hogy a' lázadást neki isten parancsolta. — A' cantoni kormányzó egy mappát készíttetett, mellyen a' támadók állása 's az ellenek küldött császári seregek menetele látható. Azonban ugy hallik, hogy a' kiküldött vezér egy ütközetben, mérges nyíl által kapván sebet, elesett. A' lázadók elfoglalák Keang-hwa városát Ho-nan tartományban, 's több ütközetben lettek győztesek, sőt a' császári katonákból egy osztály hozzájuk áltápartolt. A' fogságba eső tiszteket mind megölik. Mint mondják, a' lázadók igen bajnokok, számosak 's jól vannak fegyverkezve. Királyuk éjszakáról szándékozik Pekingnek kerülni. Az itteni vicekirály maga fog ellenök indulni, mint hallik, még e' napokban. — Épen most, midőn lapjainkat sajtó alá bocsátjuk, terjed el hire, hogy a' hu-kwangi főhadvezér seregei is megverettek 's ő maga fogságba esett. — A' Chinese Courier ugyan e' tárgyról april 21kén eképen ír: A' lázadók folyvást szerencsésen nyomulnak előre. Legközelebb egy seregcsapatot vettek körül, melly 20,000 tael átszállítására volt ki-

séretül adva; azt a' főseregtől elmesztették 's vezérét, egy kék gombu mandarint, lenyakazták. A' legtarkább hírek szárnyalnak felölök, de mellyek közül századik sem érdemel hitelt. A' Chinaiak azt hiszik, hogy megvesztegetés és árulás leghamarább kerítheti a' főbbeket kézre, 's vethet az egésznek legkönnyebben véget. — Az idézett lapok szerint Canton városában akkor idét igen gyakran esett gyermeklopás, 's úgy hitték, hogy a' szerencsétlen kisedek vagy eladtak, vagy elbénítva koldulásra kényszerítettek. —

ELEGY HIREK.

Venezuela, Uj-Granada és Aequator, Columbiának megszoltott statusai, újra egyesülni akarnak.

Le Feret urat, kit a' francia kormány Plata tartományiba (Amerikában) nevezett general consulul, 's ki oda Nisus briggen sept. 8kán meg is érkezett, az ottani igazgatás megismerni vonakodik.

Danzigból írják oct. 11ikéről, hogy a' porosz statusokból ekkor merészkedett először egy kereskedő hajó a' földközi tengerre evezni, az északafrikai rablóhajók ottani gyakor kalandozásik miatt rég megszűnt kereskedésök után; holott azok Algier elfoglalása óta jobbadán már elenyésztek.

A' cholera Norvegiában is kiütött egy, oct. 3ikán közre bocsátott kir. rendelés szerint, mellynek következtetésében Drammen városa és Svellviken kikötő, hol a' nyavalya már nagy erőre kapott, elzárattak.

Bombayban (angol birtok) a' lakosok, Londonba junius 24ikeig érkezett tudósítások szerint, felzendültek, mivel az igazgatás, az ott nagy számban kóborló gazdátlan ebeket, mellyeket azonban a' benszült lakosok szenteknek tartanak, megölni parancsolta: de e' zajt a közbe jött katonaság csakhamar lecillapította. — Kevéssel ezután Bushire ke-

rületben a' pestis, melly ott még februariusban kiütött, rettenetesen kezdte dühösködni, az europaiak jobbadán mind elhagyák a' tartományt 's Corgo persa tenger-öbölbeli szigetbe költöztek ált; innen küldöttek később két embert megtudni a' tartomány állapotját, 's ezek azon hírrel tértek vissza, hogy a' lakosság nagyobb része kihalt, a' többi pedig elköltözött.

Svédziában sept. 26ikán nyitattott meg a' Felső jelenlétében a' Góthacsatorna. Ezen hatalmas közösület Svédziának középpontján megy keresztül, 's az éjszaki tengert a' keletivel kapcsolja egybe. Vizterülete 150 mérföld. Mértéke olly tetemes, hogy 9 $\frac{1}{2}$ lábnyi mély (a' vízszínen alól t. i.) 's 23 lábnyi széles hajók bátran evezhetnek benne, 's ha a' tavakon gózhajók által tolatnak a' hajók, 8 nap alatt az éjszakiról a' kelettengerre juthatnak.

Az 1832re szóló rendes szövetséggyűlés (Heivetiában) oct. 9ikén rekesztetett bé, miután a' főhelynek, melly az idén folyvást Luzern, elegendő hatalom 's utasítás adatott a' szövetség csendét 's méltóságát a' bel- és külföldre nézve is fentarthatnia. Névszerint egy külső berohanás esetén a' főhely megindíthatja a' szövetség seregeit 's azok vezéreit ki nevezheti, de az országgyűlést is nyomban egybehívni köteles. A' határszéli cantonok minden ide célzó mozgásokról a' külföldön kötelesek a' fő helyt nyomban tudósítani. Hasonló felhatalmazás adatott a' fő helynek a' belföldi lehető támadás vagy rendbomlások esetén. Schwyz és Baselre nézve a' szövetséggyűlési végzetek hajtatnak végre.

Legujabb: Lajos Filep a' francia nemzeti Institut ötödik osztályát t. i. a' moral-philosophiai 's politikai tudományokét, mellyet a' nemzeti-convent alkotott 's Napoleon eltörölt, oct. 27ikén költ ordonnance által visszaállította. Tagjai jövő leve- lünkben. —

A' gabonának pesti piaci ára november 6dikán 1832.

Pozs. m. vtó. gar.	legjobb	középszerű	csekélyebb	Pozs. m. vtó. gar.	legobb	középszerű	csekélyebb
Fisztabúza	133 $\frac{1}{4}$	126 $\frac{2}{4}$	120	Zab	35 $\frac{1}{4}$	34 $\frac{2}{4}$	34 $\frac{1}{4}$
Kétszeres	93 $\frac{1}{4}$	86 $\frac{2}{4}$	80	Köles	—	—	—
Rozs	62 $\frac{2}{4}$	60	56	Köles-kása	—	—	—
Arpa	53 $\frac{1}{4}$	50	48	Kukoriceza	56	53 $\frac{1}{4}$	—